

УДК 330.341.1:005.591.6:005.21:004.738.5
DOI <https://doi.org/10.32782/1813-3401.2024.1.40>

Т. Л. Шестаковська

доктор наук з державного управління, доцент,
ректор
Чернігівського інституту інформації, бізнесу і права
ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»
ORCID ID: 0000-0002-8098-8439

С. М. Гололобов

кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Чернігівського інституту інформації, бізнесу і права
ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»
ORCID ID: 0000-0002-6283-003X

Ю. В. Гаврилечко

кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Чернігівського інституту інформації, бізнесу і права
ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»
ORCID ID: 0000-0003-1930-7638

ГРАНТОВА ДІЯЛЬНІСТЬ І ЦИФРОВІЗАЦІЯ В УПРАВЛІННІ ЗМІНАМИ: СТРАТЕГУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ НА ОСНОВІ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У статті досліджено взаємозв'язок між грантовою діяльністю, цифровізацією та стратегічним управлінням територіальним розвитком. Розглянуто роль наукових досліджень, інноваційних технологій та принципів сталого розвитку у формуванні ефективних механізмів управління змінами на рівні регіонів і громад. Визначено основні напрями залучення грантового фінансування для підтримки інноваційних проєктів, розвитку цифрової інфраструктури та модернізації місцевої економіки. Цифровізація управлінських процесів розглядається як ключовий чинник підвищення ефективності прийняття рішень, забезпечення прозорості, моніторингу виконання стратегій та покращення комунікації між владою, бізнесом і громадянами. Особлива увага приділяється концепціям смарт-спеціалізації, цифрового управління територіями та впровадженню технологій штучного інтелекту, великих даних і блокчейну в регіональну політику. Проаналізовано сучасні підходи до стратегування розвитку територій на основі принципів сталого розвитку, що включають ресурсозбереження, екологічно безпечні урбаністичні рішення, енергоефективність та підтримку соціального підприємництва. Проаналізовано сучасні підходи до стратегування розвитку територій на основі принципів сталого розвитку, що включають ресурсозбереження, екологічно безпечні урбаністичні рішення, енергоефективність та підтримку соціального підприємництва. Також розглянуто можливості інтеграції цифрових рішень та інноваційних моделей, таких як HyperVillage, які поєднують технологічний розвиток із природним середовищем для створення автономних та стійких громад. Обґрунтовано необхідність інтеграції грантової діяльності та цифрових технологій у систему управління змінами на рівні територіального розвитку. Визначено ключові напрями та виклики цифровізації регіональної політики, проаналізовано можливості впровадження інноваційних рішень, а також окреслено перспективи використання наукових досліджень та сталих підходів у формуванні стратегій розвитку регіонів. Одержані висновки можуть слугувати основою для подальших наукових досліджень у сфері управління територіальним розвитком, цифрової трансформації та грантового фінансування.

Ключові слова: грантова діяльність, цифровізація, територіальний розвиток, наукові дослідження, стратегування, управління змінами, інноваційні технології, сталий розвиток.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації, кліматичних викликів та швидкого розвитку цифрових технологій стратегічне управління територіальним розвитком набуває особливого значення. Традиційні методи планування та адміністрування більше не можуть ефективно реагувати на динамічні зміни економічного та соціального середовища, що вимагає впровадження інноваційних підходів, зокрема цифровізації управлінських процесів та залучення грантового фінансування для підтримки сталого розвитку територій. Грантові програми є важливим фінансовим інструментом, що сприяє реалізації довгострокових стратегій, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності регіонів, розвиток наукового потенціалу та впровадження інноваційних технологій. Значна частина сучасних стратегій регіонального розвитку базується на концепції смарт-спеціалізації, яка передбачає виявлення унікальних конкурентних переваг територій та спрямування ресурсів на їх розвиток. Смарт-спеціалізація дозволяє регіонам визначити свої ключові сектори економіки, інвестувати в інновації та використовувати цифрові технології для підвищення ефективності виробництва та надання послуг. Водночас цифровізація управлінських процесів сприяє оптимізації державного управління, підвищенню прозорості прийняття рішень та залученню широких верств населення до участі в розвитку територій через цифрові платформи та механізми електронного врядування. Окрім економічного розвитку, значну увагу необхідно приділяти екологічним аспектам та принципам сталого розвитку. Концепція сталого розвитку передбачає збалансоване поєднання економічного зростання, соціальної рівності та екологічної відповідальності, що особливо актуально для регіональної політики в умовах зростаючої урбанізації, кліматичних змін та виснаження природних ресурсів. Важливим напрямом є розвиток стійкої інфраструктури, енергоефективних технологій та екологічно чистого транспорту, що сприятиме гармонійному розвитку територій та покращенню якості життя населення. У контексті регіональної політики особливої уваги заслуговує концепція HyperVillage, яка пропонує альтернативну модель розвитку поселень із використанням сучасних цифрових технологій для створення автономних та інтегрованих у природне середовище спільнот. Такий підхід демонструє перспективність цифрової трансформації та інноваційного стратегування

розвитку територій, сприяючи розбудові високотехнологічних поселень, які поєднують екологічні та технологічні рішення. Таким чином, у статті розглядається взаємозв'язок між цифровізацією, грантовим фінансуванням та інноваційними моделями управління змінами в територіальному розвитку. Основна увага приділяється впливу наукових досліджень, впровадженню інноваційних рішень та принципам сталого розвитку, які визначають довгострокові перспективи ефективного стратегування регіональної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження підтверджують, що стратегування територіального розвитку потребує інтеграції інноваційних підходів, цифрових технологій та грантового фінансування. Важливість смарт-спеціалізації як інструменту регіонального розвитку детально розглянуто у науковій доповіді під редакцією І.З. Сторонянської [1], де підкреслюється необхідність адаптації стратегій розвитку до унікальних особливостей регіонів. У дослідженні під редакцією В.А. Омеляненка [2] висвітлено роль інноваційних технологій та механізмів трансферу знань у формуванні конкурентоспроможних економік, що є критично важливим для територіального розвитку. Концепція HyperVillage, запропонована міжнародними експертами, розглядається як один із перспективних підходів до розвитку сталих і цифрових поселень, що поєднують високотехнологічні рішення з екологічно чистими практиками [3]. Аналіз матеріалів Національного інституту стратегічних досліджень [4] підтверджує, що ефективне управління територіями потребує комплексного підходу, який включає цифровізацію, розвиток людського капіталу та підтримку інноваційного підприємництва. Наукові конференції, зокрема збірник матеріалів під загальною редакцією І.А. Чикаренка та Т.В. Маматової [5], демонструють, що ревіталізація територій та розвиток цифрових платформ управління є ключовими напрямками підвищення їхньої конкурентоспроможності. У статті Н.П. Струк [6] підкреслюється важливість місцевого оподаткування у контексті соціально-економічного розвитку громад, що є важливим фактором стабільного фінансування територіальних ініціатив. Окрему увагу приділено цифровій трансформації регіонів у дослідженнях Міністерства цифрової трансформації України [7], де наголошується, що цифровізація є основою модернізації економіки, покращен-

ня якості життя та ефективності державного управління. Всі ці дослідження свідчать про необхідність комплексного підходу до розвитку територій, що базується на інтеграції грантових можливостей, цифрових рішень та принципів сталого розвитку.

Метою статті є обґрунтування значення грантової діяльності та цифровізації як ключових інструментів управління змінами у територіальному розвитку.

Виклад основного матеріалу. Грантова діяльність є одним із ключових механізмів залучення фінансових ресурсів для розвитку територій, що дозволяє місцевим громадам, державним установам, науковим центрам та підприємствам реалізовувати стратегічно важливі ініціативи. Завдяки грантам регіони можуть фінансувати інноваційні проекти, модернізувати інфраструктуру, сприяти економічному зростанню та впроваджувати принципи сталого розвитку. Грантове фінансування часто надається міжнародними організаціями, фондами Європейського Союзу, національними урядовими програмами та приватними фондами, що дозволяє отримувати додаткові ресурси на реалізацію проектів, які не можуть бути профінансовані виключно за рахунок місцевих бюджетів [2].

Основні напрями використання грантових коштів включають розвиток інноваційних екосистем, цифровізацію територіального управління, підтримку малого та середнього бізнесу, екологічні ініціативи та проекти соціального спрямування. Значну роль у цьому відіграє залучення грантового фінансування для розвитку стартап-інкубаторів та технопарків, що сприяє комерціалізації наукових досліджень та прискорює трансфер технологій [2]. Особливо важливими є гранти на підтримку цифрових ініціатив, які дозволяють впроваджувати сучасні інформаційні системи, покращувати державні послуги та розширювати доступ громадян до електронного врядування.

Важливим аспектом грантової діяльності є її роль у забезпеченні регіонального розвитку на засадах смарт-спеціалізації. Цей підхід передбачає фокусування регіонів на їхніх конкурентних перевагах та концентрацію ресурсів на розвитку ключових секторів економіки, що сприяє ефективному використанню грантових коштів [1]. Наприклад, регіони з високим аграрним потенціалом можуть залучати фінансування для розвитку екологічного землеробства, цифровізації

агробізнесу та покращення логістики. Водночас регіони з розвиненою промисловістю можуть спрямовувати грантові кошти на впровадження новітніх технологій у виробництво, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств та створенню нових робочих місць.

Гранти також є дієвим інструментом розвитку інфраструктури та соціальних проектів. Багато програм спрямовані на модернізацію транспортної, енергетичної та комунальної інфраструктури, що дозволяє створювати комфортні умови для життя населення та ведення бізнесу. Окрім того, грантове фінансування активно використовується для підтримки освітніх і наукових ініціатив, що сприяє зростанню людського капіталу та підвищенню рівня цифрової грамотності громадян.

Важливо відзначити, що успішне залучення грантових коштів залежить не лише від наявності якісних проектних ідей, але й від ефективного управління грантовою діяльністю. Це включає розробку стратегічних програм, аналіз можливих джерел фінансування, підготовку конкурентоспроможних грантових заявок, якісне адміністрування проектів та їхню подальшу оцінку. Багато громад та організацій стикаються з викликами у процесі написання грантових заявок, оскільки вони потребують глибокого аналізу ситуації, обґрунтування потреб та чіткого визначення очікуваних результатів. Тому створення центрів грантової підтримки та навчання місцевих фахівців у сфері грантрайтингу є необхідним кроком для підвищення ефективності залучення зовнішніх інвестицій у розвиток територій.

Останнім часом все більшої популярності набуває використання цифрових технологій для підвищення ефективності грантової діяльності. Це включає автоматизовані платформи для пошуку грантових можливостей, електронні системи управління проектами та цифрові аналітичні інструменти для оцінки ефективності використання грантових коштів [7]. Наприклад, використання штучного інтелекту та великих даних може допомогти громадам аналізувати потенційні напрями розвитку та визначати найбільш вигідні джерела фінансування.

Таким чином, грантова діяльність є потужним інструментом розвитку територій, що сприяє фінансуванню інновацій, модернізації інфраструктури, підтримці наукових досліджень та впровадженню цифрових технологій. В умовах децентралізації та глобальної цифрової

трансформації залучення грантових коштів стає важливим елементом стратегічного планування регіонального розвитку. Використання сучасних підходів до управління грантовими програмами та активна цифровізація процесів сприятимуть підвищенню ефективності реалізації територіальних стратегій та забезпеченню сталого зростання місцевих громад.

Цифровізація є одним із найпотужніших інструментів трансформації територіального розвитку, оскільки вона докорінно змінює підходи до управління, економічної діяльності, соціальних процесів та комунікації між владою, бізнесом і громадянами. Впровадження цифрових технологій дозволяє оптимізувати адміністративні процеси, підвищити ефективність прийняття рішень, покращити доступ до державних послуг, сприяти розвитку «розумних» міст і сіл, а також залучати інвестиції у високотехнологічні сфери економіки.

Одним із ключових напрямів цифрової трансформації регіонів є розвиток електронного врядування, що передбачає створення та вдосконалення цифрових платформ для управління територіями. Ці платформи дозволяють громадянам отримувати державні послуги онлайн, спрощують взаємодію між державними органами, зменшують бюрократичні бар'єри та сприяють прозорості ухвалення рішень [7]. Наприклад, цифрові системи моніторингу дозволяють оперативно аналізувати ефективність використання бюджетних коштів, а впровадження технологій блокчейну може забезпечити надійний контроль за фінансовими потоками та запобігати корупційним ризикам.

Цифровізація також має безпосередній вплив на розвиток місцевої економіки. Використання технологій великих даних (Big Data), штучного інтелекту (AI) та Інтернету речей (IoT) сприяє покращенню планування міської інфраструктури, оптимізації транспортних потоків, розвитку енергетично ефективних систем та автоматизації промислових процесів [2]. Наприклад, сучасні системи управління вуличним освітленням, транспортними мережами та комунальними послугами на основі IoT дозволяють значно скоротити витрати ресурсів та підвищити якість життя населення.

Розвиток цифрових технологій також сприяє впровадженню концепції «розумних» міст (smart cities) та «розумних» сіл (smart villages), які поєднують технологічні рішення для ефективного управління міським простором, розвитку еколо-

гічно чистого транспорту, покращення доступу до якісної освіти, охорони здоров'я та соціальних послуг. Наприклад, завдяки використанню цифрових платформ громади можуть більш ефективно керувати земельними ресурсами, моніторити стан доквілля, координувати логістичні процеси та залучати інвесторів у перспективні галузі економіки [3]. Одним із прикладів інноваційного підходу до цифровізації територій є концепція HyperVillage, яка передбачає створення високотехнологічних автономних поселень, що використовують відновлювані джерела енергії, інтегрують цифрові рішення у щоденне життя та забезпечують ефективне управління ресурсами [3].

Цифрова трансформація також впливає на ринок праці та професійну зайнятість населення. З розвитком цифрових платформ дистанційна робота, онлайн-освіта та електронна комерція стали доступними навіть у віддалених населених пунктах, що значно знижує рівень міграції до мегаполісів і сприяє розвитку локальних економік. Крім того, цифровізація сприяє розвитку нових бізнес-моделей, таких як «економіка спільного використання» (sharing economy), що дозволяє територіям ефективніше використовувати наявні ресурси та створювати нові можливості для місцевого підприємництва [6].

Важливим аспектом цифровізації є її роль у формуванні відкритих даних та розвитку інструментів громадської участі. Завдяки інтерактивним платформам та геоінформаційним системам громади можуть активно долучатися до процесу стратегічного планування, брати участь у голосуваннях за громадські проекти та здійснювати моніторинг виконання муніципальних програм. Це не лише сприяє підвищенню рівня довіри між населенням та владою, а й дозволяє більш ефективно розподіляти ресурси та планувати розвиток територій з урахуванням реальних потреб громадян [7].

Однак, цифровізація територіального розвитку супроводжується певними викликами, серед яких – цифровий розрив між різними регіонами, низький рівень цифрової грамотності населення, ризики кібербезпеки та необхідність значних інвестицій у розвиток цифрової інфраструктури. Подолання цих викликів потребує комплексної державної політики, спрямованої на розвиток доступу до швидкісного інтернету, навчання цифрових навичок, підвищення рівня захисту персональних даних та створення

сприятливого середовища для цифрових інновацій.

Отже, цифровізація є одним із ключових факторів трансформації територіального розвитку, оскільки вона сприяє покращенню управління, розвитку економіки, підвищенню рівня життя населення та залученню інвестицій у регіони. Використання цифрових технологій у стратегуванні регіонального розвитку дозволяє ефективніше реалізовувати концепцію смарт-спеціалізації, покращувати інфраструктуру, розвивати інноваційні проєкти та підвищувати рівень соціальної взаємодії. Водночас успіх цифрової трансформації залежить від ефективного державного управління, залучення грантових коштів, співпраці між державним та приватним секторами, а також готовності громад до впровадження нових технологій.

В умовах цифрової трансформації та глобальної конкуренції інноваційні технології стають ключовим інструментом стратегування розвитку регіонів. Вони дозволяють не лише оптимізувати управлінські процеси, підвищити ефективність використання ресурсів і прискорити економічне зростання, а й створюють нові можливості для підвищення якості життя населення. Інновації сприяють розвитку смарт-спеціалізації регіонів, забезпечуючи конкурентні переваги на основі наукових досліджень, цифрових технологій та новітніх підходів до просторового планування [1].

Одним із ключових напрямів впровадження інноваційних технологій є розвиток «розумних» міст (smart cities) та «розумних» сіл (smart villages), що базуються на використанні штучного інтелекту (AI), Інтернету речей (IoT), великих даних (Big Data) та блокчейну. У рамках концепції smart city запроваджуються цифрові системи моніторингу міської інфраструктури, автоматизовані системи управління транспортом, розумні енергетичні мережі, цифрові сервіси для громадян та інші технології, які підвищують комфорт проживання та ефективність муніципального управління [7]. Наприклад, розумні світлофори з алгоритмами AI можуть оптимізувати трафік у містах, зменшуючи затори та викиди CO₂, а датчики якості повітря у поєднанні з аналітичними платформами дозволяють контролювати екологічну ситуацію та своєчасно реагувати на критичні зміни.

Подібні підходи застосовуються і в концепції smart village, яка орієнтована на використання технологій для розвитку сільських територій.

Вона передбачає створення цифрових платформ для підтримки фермерства, дистанційного навчання, медичних онлайн-консультацій та забезпечення широкопasmового інтернету у віддалених громадах [4]. Така модель розвитку сприяє зменшенню міграції населення у міста та формуванню високотехнологічних агропромислових кластерів, які використовують дрони, сенсорні системи для аналізу ґрунту, цифрові моделі прогнозування врожаїв та автоматизоване управління зрошенням.

Іншим важливим напрямом є впровадження технологій блокчейну в управлінні територіальним розвитком. Використання розподілених реєстрів дозволяє забезпечити прозорість у сфері земельних відносин, управління бюджетами громад та фінансуванням інфраструктурних проєктів [7]. Наприклад, блокчейн-технології можуть бути застосовані для автоматизованого контролю за витратами грантових коштів, створення електронних кадастрів та спрощення реєстраційних процедур у сфері нерухомості.

Важливу роль у стратегуванні розвитку регіонів відіграють цифрові платформи та системи відкритих даних. Вони дозволяють органам місцевого самоврядування, підприємцям і громадянам отримувати доступ до актуальної статистики, аналізувати соціально-економічні показники та формувати науково обґрунтовані стратегії розвитку територій [7]. Використання великих даних у регіональному плануванні дозволяє прогнозувати економічні ризики, оптимізувати транспортну логістику, покращувати управління екологічними ресурсами та розподіл інвестицій.

Окремо варто відзначити роль штучного інтелекту (AI) та машинного навчання у стратегуванні регіонального розвитку. Наприклад, алгоритми AI можуть аналізувати великі масиви даних для прогнозування змін на ринку праці, виявлення перспективних галузей для інвестицій, оцінки ефективності міських проєктів та моделювання соціально-економічних сценаріїв. Використання цифрових двійників міст (digital twins), які створюють віртуальні моделі реальних територій, дозволяє тестувати різні варіанти міського планування перед їхньою реалізацією, що значно скорочує витрати та мінімізує ризики [6].

Однією з найперспективніших концепцій, що інтегрує інноваційні технології у розвиток територій, є HyperVillage – модель високотехнологічного поселення, яка передбачає створення

автономних спільнот із розвиненою цифровою інфраструктурою, використанням відновлюваних джерел енергії та інтеграцією сучасних технологій у повсякденне життя [3]. Ця концепція поєднує принципи екологічної стійкості, цифрової економіки та просторового планування нового покоління, що може стати ефективним рішенням для відродження малих громад та сільських територій.

Важливим елементом технологічної трансформації регіонального розвитку є цифрові фінансові інструменти та фінтех-рішення. До них належать онлайн-платформи для краудфандингу муніципальних проєктів, регіональні криптовалюти, мобільні додатки для участі громадян у бюджетуванні та інші фінансові технології, що підвищують залученість населення до процесу стратегічного управління [2].

Проте впровадження інноваційних технологій у стратегування регіонального розвитку супроводжується певними викликами. Одним із них є нерівномірний рівень цифровізації різних територій, що створює розрив між містами-мільйонниками та невеликими громадами. Крім того, високий рівень автоматизації та впровадження AI-технологій може призвести до структурних змін на ринку праці, що вимагає розробки програм перенавчання та підтримки нових професій. Також виникають питання кібербезпеки, захисту персональних даних та необхідності законодавчого регулювання нових цифрових ініціатив.

Таким чином, інноваційні технології є потужним драйвером регіонального розвитку, що дозволяє створювати ефективні моделі управління, підвищувати рівень економічного зростання та забезпечувати сталий розвиток територій. Інтеграція цифрових рішень, блокчейну, великих даних, штучного інтелекту та IoT у стратегічне планування регіонів сприяє формуванню конкурентоспроможних економік, підвищенню якості муніципальних послуг та покращенню екологічної ситуації. Водночас успішна цифрова трансформація вимагає комплексного підходу, державної підтримки, розвитку цифрової грамотності та залучення міжнародного досвіду для ефективного впровадження сучасних технологій у систему управління територіальним розвитком.

Сталий розвиток є фундаментальним принципом сучасної регіональної політики, який поєднує економічне зростання, соціальну рівність та екологічну безпеку. У контексті тери-

торіального розвитку цей підхід спрямований на забезпечення довгострокової стійкості регіонів шляхом раціонального використання природних ресурсів, впровадження інноваційних технологій та створення комфортних умов для життя населення. В умовах сучасних викликів, таких як зміни клімату, виснаження природних ресурсів, урбанізація та соціальна нерівність, сталий розвиток є ключовим фактором підвищення конкурентоспроможності територій та формування ефективної державної політики управління регіонами [4].

Одним із головних завдань сталого розвитку є раціональне використання природних ресурсів, що включає запровадження енергоефективних технологій, розвиток альтернативної енергетики та впровадження принципів циркулярної економіки. Використання відновлюваних джерел енергії, таких як сонячна, вітрова та геотермальна енергетика, дозволяє зменшити залежність від традиційних джерел енергії, скоротити викиди парникових газів та сприяти енергетичній незалежності регіонів. Наприклад, впровадження «зелених» енергетичних кластерів у сільських громадах може сприяти розвитку місцевої економіки, створенню нових робочих місць та підвищенню рівня енергетичної безпеки [5].

Іншим важливим напрямом сталого розвитку є екологічно безпечна урбаністика, що передбачає впровадження технологій «зеленого» будівництва, розвиток громадського транспорту, розширення міських зелених зон та створення сприятливого екологічного середовища для мешканців міст. Концепція «розумного міста» (smart city) сприяє екологічному балансу, оскільки включає інтегровані транспортні системи, енергоефективні будівлі, інтелектуальні системи управління водними ресурсами та сучасні методи утилізації відходів [7]. Наприклад, у багатьох європейських містах активно розвивається практика будівництва пасивних будинків, які мінімізують споживання енергії, використовують системи рекуперації тепла та сприяють зменшенню вуглецевого сліду.

Сталий розвиток також базується на соціальній відповідальності та рівності, що включає забезпечення доступу населення до якісної освіти, медицини, соціальних послуг та економічних можливостей. Розвиток людського капіталу є критично важливим аспектом, адже без належного рівня освіти, цифрової грамотності та соціальної інтеграції регіони не можуть ефективно використовувати свій потенціал для

інноваційного розвитку. Важливу роль у цьому процесі відіграє впровадження програм соціального підприємництва, підтримка локального бізнесу та стимулювання розвитку підприємницьких ініціатив серед молоді [6].

Одним із інноваційних підходів до впровадження сталого розвитку є концепція *HyperVillage*, яка поєднує передові технології з екологічно стійкими практиками та спрямована на створення самодостатніх, інтегрованих у природне середовище громад [3]. Така модель розвитку передбачає використання цифрових технологій для оптимального управління ресурсами, розширення можливостей дистанційної роботи та створення нових економічних зон, орієнтованих на сталий розвиток. Подібні ініціативи можуть значно підвищити рівень життя у віддалених територіях та сприяти збереженню культурної спадщини місцевих громад.

Значний потенціал сталого розвитку закладено у ревіталізації депресивних територій та відновленні занедбаних промислових зон. Багато регіонів України мають проблеми з деградацією промислових об'єктів, зростанням рівня безробіття та соціальною нестабільністю. Запровадження програм ревіталізації, спрямованих на перетворення застарілих промислових комплексів у сучасні технологічні парки, інноваційні хаби чи культурно-освітні центри, дозволяє створити нові економічні можливості та залучити інвесторів. Наприклад, трансформація колишніх промислових зон у сучасні бізнес-кампуси або екологічні парки може сприяти відродженню територій та підвищенню рівня зайнятості [5].

Успішна реалізація стратегій сталого розвитку потребує комплексного підходу та взаємодії між державними органами, бізнесом, науковими установами та громадським сектором. Одним із ключових аспектів ефективного впровадження сталого розвитку є залучення грантового фінансування, що дозволяє отримувати додаткові ресурси для реалізації інноваційних екологічних проєктів, розвитку інфраструктури та підтримки соціальних ініціатив. Гранти Європейського Союзу, міжнародних екологічних фондів та інституцій розвитку можуть суттєво сприяти фінансуванню програм енергоефективності, цифрової трансформації та розвитку інклюзивної економіки [2].

Попри очевидні переваги, впровадження сталого розвитку на регіональному рівні стикається з низкою викликів. Серед них – недостатній рівень фінансування, відсутність чітких страте-

гічних планів, бюрократичні бар'єри та низький рівень екологічної свідомості населення. Для подолання цих викликів необхідно розробити ефективні механізми стимулювання «зелених» інвестицій, створити сприятливі умови для розвитку екологічно чистих технологій, посилити роль місцевих громад у прийнятті стратегічних рішень та розширити доступ до освіти у сфері сталого розвитку.

Таким чином, сталий розвиток є стратегічною основою територіального розвитку, яка визначає довгострокову конкурентоспроможність регіонів та їхню здатність адаптуватися до глобальних викликів. Впровадження енергоефективних технологій, розвиток цифрової економіки, ревіталізація занедбаних територій, підтримка інноваційних ініціатив та розбудова соціально орієнтованих програм є ключовими компонентами сталого розвитку. Ефективне управління цим процесом, залучення грантового фінансування, інтеграція новітніх технологій та посилення міжсекторальної співпраці дозволять забезпечити стійке зростання регіонів, покращити якість життя населення та створити сприятливі умови для майбутніх поколінь.

Висновки. Грантова діяльність та цифровізація є ключовими інструментами стратегічного управління територіальним розвитком, оскільки вони сприяють модернізації економіки, покращенню соціальної інфраструктури та підвищенню рівня життя населення. Використання грантового фінансування дозволяє громадам та регіонам реалізовувати інноваційні проєкти, спрямовані на цифрову трансформацію, екологічну стійкість, розвиток підприємництва та підвищення ефективності місцевого управління. Водночас цифрові технології, такі як штучний інтелект, блокчейн, Інтернет речей та великі дані, відкривають нові можливості для оптимізації управлінських процесів, підвищення прозорості державного управління та активного залучення громадян до процесу прийняття рішень.

Особливе значення у стратегуванні розвитку регіонів має концепція *смайт-спеціалізації*, яка передбачає ідентифікацію унікальних конкурентних переваг територій та спрямування ресурсів на їх розвиток. Впровадження цифрових платформ для управління територіями сприяє ефективному використанню ресурсів, покращенню комунікації між органами влади, бізнесом і громадянами, а також підвищенню інвестиційної привабливості регіонів. Досвід європейських країн свідчить про те, що інтеграція сучасних

технологій у державне управління дозволяє значно скоротити бюрократичні бар'єри, покращити якість муніципальних послуг та створити умови для сталого економічного розвитку.

Концепція сталого розвитку, що включає раціональне використання природних ресурсів, розвиток екологічно безпечної інфраструктури та підтримку соціального підприємництва, є важливою складовою стратегічного планування регіонального розвитку. Використання енергоефективних технологій, розширення відновлюваних джерел енергії та ревіталізація занедбаних територій сприяють формуванню сталих економічних моделей, які забезпечують баланс між економічним зростанням, соціальною рівністю та екологічною безпекою.

Попри очевидні переваги цифровізації та грантового фінансування, процес впровадження інноваційних технологій у регіональний розвиток супроводжується низкою викликів, серед яких – цифровий розрив між регіонами, низький рівень цифрової грамотності населення, необхідність значних фінансових інвестицій та ризики кібербезпеки. Для ефективної реалізації стратегій цифрової трансформації та залучення грантового фінансування необхідно створювати сприятливі умови для розвитку інновацій, впроваджувати освітні програми з цифрової грамотності, забезпечувати підтримку стартапів та посилювати співпрацю між державним і приватним секторами.

Таким чином, поєднання грантової діяльності, цифровізації та принципів сталого розвитку є важливим фактором формування ефективної регіональної політики. Використання сучасних технологій та фінансових механізмів дозволяє забезпечити довгострокову конкурентоспроможність територій, підвищити якість життя громадян та створити умови для сталого економічного зростання. Подальші дослідження у цій сфері повинні бути зосереджені на розробці конкретних механізмів інтеграції цифро-

вих рішень у стратегії розвитку регіонів, аналізі ефективності грантових програм та оцінці впливу інноваційних технологій на соціально-економічний розвиток громад.

Список використаної літератури:

1. Територіальний розвиток і регіональна політика. Стратегування регіонального розвитку на засадах смарт-спеціалізації: наукова доповідь / наук. ред. д.е.н., проф. Сторонянська І.З. Львів, ІРД НАНУ. 2020. 141 с.
2. Інновації і трансфер технологій: методи, моделі та механізми управління: колективна монографія / за ред. д.е.н. В.А. Омеляненка. Суми: Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань. 2023. 370 с.
3. HyperVillage – це ідея альтернативи містам, що забезпечує найбільш стійкий спосіб життя в майбутньому для людей із запровадженням високих технологій та гіпермереж для створення зв'язків між людьми, інфраструктурою та природою. URL: <https://starfish-initiatives.org/hypervillage-the-new-rural/> <https://www.lighthouse labs.ca/en/blog/innovativetech-ideas-off-the-grid>
4. Національний інститут стратегічних досліджень (2021). "Щодо концептуальних підходів до стратегії розвитку села". Аналітична доповідь. Київ: НІСД. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-09/analytrep_18_2021.pdf
5. Забезпечення стійкості, ревіталізації та розвитку територій і громад в Україні: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, м. Дніпро, 4 травня 2023 р. / за заг. ред. І. А. Чикаренко; Т.В. Маматової. Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2023. 257 с.
6. Струк Н. П. Соціально-економічний розвиток територіальних громад і місцеве оподаткування: взаємозв'язок та взаємовплив. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/57.pdf.
7. Цифрова трансформація регіонів – покращення щоденного життя кожного українця. Міністерство цифрової трансформації. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/tsifrova-transformatsiya-regioniv-pokrashchennyashchodennogo-zhittya-kozhnogo-ukraintsya>

Shestakovska T. L., Gololobov S. M., Havrilechko Yu. V. Grant activities and digitalization in change management: territorial development strategizing based on scientific research, innovative technologies and sustainable development principles

The article examines the relationship between grant activities, digitalization and strategic management of territorial development. The role of scientific research, innovative technologies and principles of sustainable development in the formation of effective mechanisms for managing changes at the regional and community levels is examined. The main areas of attracting grant funding to support innovative projects, the development of digital infrastructure and the modernization of the local economy are identified. The digitalization of management processes is considered as a key factor in increasing the efficiency of decision-making, ensuring transparency, monitoring the implementation of strategies and improving communication between authorities, business and citizens. Special

attention is paid to the concepts of smart specialization, digital management of territories and the introduction of artificial intelligence, big data and blockchain technologies into regional policy. Modern approaches to strategizing the development of territories based on the principles of sustainable development are analyzed, which include resource conservation, environmentally friendly urban solutions, energy efficiency and support for social entrepreneurship. Modern approaches to territorial development strategy based on the principles of sustainable development are analyzed, including resource conservation, environmentally friendly urban solutions, energy efficiency, and support for social entrepreneurship. The possibilities of integrating digital solutions and innovative models, such as HyperVillage, which combine technological development with the natural environment to create autonomous and sustainable communities, are also considered. The need to integrate grant activities and digital technologies into the change management system at the territorial development level is substantiated. Key areas and challenges of digitalization of regional policy are identified, opportunities for implementing innovative solutions are analyzed, and prospects for using scientific research and sustainable approaches in the formation of regional development strategies are outlined. The conclusions obtained can serve as the basis for further scientific research in the field of territorial development management, digital transformation, and grant financing.

Key words: *grant activities, digitalization, territorial development, scientific research, strategizing, change management, innovative technologies, sustainable development.*